

De braakneigingen van de provocatief psycholoog

De psychologie is onder de wetenschappen niet de hardste. Om dat te illustreren worden nog vaak de wat al te private ontdekkingen van Freud aangevoerd...

Olaf Tempelman 3 juli 2010, 00:00

S terker nog dan de studie is de populaire psychologie een product van een tijd. Al die aan-je-zelf-werk-boekjes uit de jaren '70 zijn nauwelijks minder verouderd dan kritiese marxistische geschriften of maoïstische pamfletten uit Oss. Elke tijd heeft zijn fratsen. Welke het zijn zie je vaak pas als die tijd voorbij is. Tenzij je natuurlijk het werk nuttigt van zelfbenoemd 'provocatief psycholoog' Jeffrey Wijnberg. Hij is 'psychologisch incorrect' en heeft een fijne reputatie opgebouwd met schoppen tegen 'heilige huisjes van de psychologie'. In Dat moet ik nog een plekje geven en andere psychologische onzin verdwijnt er weer flink wat in de pedaalemmer, die voor alle duidelijkheid ook op de cover staat afgebeeld. Zo maken ze ons tegenwoordig wijs dat we behoefte hebben aan diepgaand contact. Da's flauwekul. 'Wie aan de oppervlakte blijft is meestal gelukkiger. De meeste problemen in het huwelijk worden veroorzaakt door overmatig diepgaand contact.' We kunnen tegenwoordig last hebben van emotionele blokkades en onbewust niet klaar zijn voor dingen: 'Leuke smoezen voor laksheid, luiheid, lamelligheid. Succesvol-zijn is een synoniem voor moeite doen.' Ze zeggen ook dat we moeten ophouden met piekeren omdat het geen enkele zin heeft. Niet waar: 'De werkelijkheid is zeer complex, waardoor piekeraars blijf geven van een wijs en bewust besef van die complexiteit.' Een hele erge modegril: gemakkelijk leren leven. 'Het hele idee van gemakkelijk leven is volslagen absurd. De werkelijkheid van alledag geeft een tegengestelde beweging, namelijk dat het leven moeilijk is.' Mee eens. Goed vond ik ook de ontmaskering van de niet persoonlijk bedoelde kritiek: kritiek is altijd persoonlijk. 'Je kunt kritiek vergelijken met (de consumptie van) bedorven eten.' Braakneigingen krijgt de provocatief psycholoog verder van dat in zelfhulpboekjes veelvuldig gepropageerde idee dat we van onszelf moeten leren houden. In de pedaalemmer en aan de slag. Immers: 'Gebrek aan eigenwaarde is doorgaans niet de oorzaak van problemen, maar eerder het gevolg van slecht gedrag. (...) Zelfvertrouwen in de absolute betekenis van het woord bestaat helemaal niet.' Hier moest ik echt even flink de wenkbrauwen fronsen. Per ongeluk dacht ik aan Idi Amin, die tot vlak voor zijn dood met een comeback bezig is geweest omdat hij zeker wist dat het Oegandese volk hem nodig had. En bij Poetin en Ahmadinejad en Rumsfeld en Verdonk zag ik die relatie tussen hun gevoel van eigenwaarde en hun goede gedrag ook niet meteen. Maar wel goed van Wijnberg dat hij mij over deze kwestie aan het piekeren heeft gekregen.

